

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/1121/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4613203309
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2016:4613203309.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Sone Zmekovej v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, 110 00 Praha 1, Česká republika, IČO: 264 29 705, zastúpeného Advokátskou spoločnosťou Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava, proti žalovanému : E., o zaplatenie zmenkovej sumy 1.999,- eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Topoľčany č. k. 7C/276/2013-115 zo dňa 28.09.2015 takto

rozhodol:

Odvolací súd pripúšťa čiastočné späťvzatie žaloby v časti zmenkového úroku vo výške 0,19 % denne, v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a konanie zastavuje.

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, ktorú podal žalobca formou tlačiva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007 o zaplatenie zmenkovej sumy 1.999,- eura s príslušenstvom. Žalovanému náhradu trov konania nepriznal s odkazom na ustanovenie § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, účinného do 30.06.2016 (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“) s odôvodnením, že s žalovanému žiadne trovy nevznikli. Poukázal na to, že žalobca podanou žalobou uplatnil pohľadávku podľa článku 4 ods.1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č.861/2007 na zaplatenie zmenkovej sumy 1999 eur, zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne zo sumy 3034,75eur od 23.10.2010 do zaplatenia, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy 3034,75eur od 8.12.2010 do zaplatenia, zmenkovej odmeny vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 10,12 eur a náhrady trov konania.

2. Rozhodnutie vo veci samej odôvodnil najmä s odkazom na ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len "nariadenie č. 861/2007"), smernice 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, § 52 ods. 1,2,3,4 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere, § 39, § 53 ods. 4 písm. k), l) Občianskeho zákonníka, § 2 písm. b), § 3 ods. 1,2, § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1986 Zb. o Slovenskej obchodnej inšpekcii v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy o úvere (ďalej len „Zákon o spotrebiteľských úveroch“), § 265 Obchodného zákonníka a o ustanovenia zákona č. 191/1950 Zb. zákona zmenkového a šekového v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zmenkový a šekový zákon“). Keďže v danom prípade išlo v zmysle čl. 3 Nariadenia č. 861/2007 o cezhraničný spor, súd prvej inštancie odvodil svoju právomoc na prejednanie a rozhodnutie veci z článku 25 bod 1 písm. a) Nariadenia č. 861/2007 a čl. 16 bod 2 Nariadenia č. 44/2001. Následne podľa čl. 6

ods. 1 Nariadenia EP a Rady č. 593/2008, resp. na základe § 10 ods. 1, 3 zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov určil rozhodné právo, ktoré sa na danú vec vzťahovalo. Zisťoval tiež, či nejde o spotrebiteľský vzťah, a to bez ohľadu na to, že sa v danom konaní uplatňuje právo zo zmenky. Okrem toho dospel k záveru, že v európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu je potrebné zachovať vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa, a to aj prostredníctvom vykonávania dôkazov ex offo na zistenie, či predmet konania nesúvisí so spotrebiteľskými vzťahmi, ak to vnútroštátny procesný predpis umožňuje, a aj pri nečinnosti spotrebiteľa dbať o to, aby mu jeho nevedomosť nebola na úkor. Práve pri spotrebiteľských vzťahoch je potrebné aplikovať ustanovenie tretej vety § 120 ods. 1 OSP, teda výnimku z prejednacej zásady.

3. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní konštatoval, že dňa 30.09.2009 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so žalovaným na predtlačenom formulári Zmluvu o úvere č. 403800043, podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver vo výške 1700 eur a žalovaný sa zaviazal požičnanú sumu zaplatiť zvýšenú o poplatok 1.480,- eur, spolu 3.180,- eur, v 12 mesačných splátkach po 265 eur počnúc dňom 15.10.2009. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa stane celý dlh splatný okamžite, zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky, a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa stal splatný celý dlh.“ Zo zmenky vystavenej žalovaným dňa 30.09.2009 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., súd prvého stupňa zistil, že do zmenky bola vpísaná suma 3.034,75 eura a zmenkový úrok 0,25 % denne od 23.10.2010. V zmenke je uvedené, že je splatná „bez protestu“ a „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ pre POHOTOVOSTĚ, s.r.o. Súd sa oboznámil aj s obsahom spisu exekučného konania sp. zn. 6Er/592/2011, v ktorom spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako oprávnený vymáhal pohľadávku z úverovej zmluvy, pričom predložil úverovú zmluvu; exekučným titulom bol rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu SR 02215/11 zo dňa 13.04.2011. Žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie však bola zamietnutá a exekučné konanie bolo následne zastavené. Po nepovolenej exekúcii spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o. indosovala zmenku žalobcu .

4. Vzhľadom na ustanovenie článku 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru (dohoda o vyplnení zmenky), ako aj vzhľadom na zhodu čísla uvedeného na zmenke s číslom zmluvy o úvere, zhodu údajov o vystaviteľovi a pôvodnom remitentovi zmenky s údajmi o veriteľovi a dlžníkovi v zmluve o úvere a na zhodu dátumu vystavenia zmenky s dátumom podpisu zmluvy o úvere súd dospel k jednoznačnému záveru, že zmenka bola vystavená ako zabezpečovacia zmenka k zmluve o úvere, pričom bola vystavená ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy mali byť do zmenky doplnené dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (písané technickými prostriedkami) v porovnaní s údajmi o vystaviteľovi, mieste a dátume vystavenia zmenky (písané rukou). Zmluva o úvere je v tomto prípade spotrebiteľskou zmluvou, keďže napĺňa znaky spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 52 Občianskeho zákonníka. Ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvňovať jej obsah. Keďže pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší, súd musel dospieť k záveru, že dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol v danom prípade poskytnutý žalovanému ako podnikateľovi, zaťažuje toho, kto takúto skutočnosť tvrdí. Keďže takýto účel súdu preukázaný nebol, súd vychádza z toho, že uvedený úver bol poskytnutý na súkromné účely (teda na iný účel, než na výkon povolania, zamestnania či podnikania). Bezpečným preukázaním nemôže byť - resp. nie je len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy (poskytnutí úveru) na výkon podnikania, zamestnania alebo povolania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aké je povolenie odberateľa a aký konkrétny súvis s takýmto povolaním či predmetom činnosti odberateľa vôbec uzavretie príslušnej zmluvy má. V zmluve je hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä (ale nielen) v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom a je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku. Rozpor s dobrými mravmi spôsobuje jej absolútnu neplatnosť, a preto spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., ako veriteľovi z uzatvorenej zmluvy o úvere nemohlo vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 14. všeobecných podmienok poskytnutia úveru. Z toho vyplýva, že ak zmenka vyplnená bola (napriek tomu, že právo na jej vyplnenie remitentovi nevzniklo), nie je možné sa na základe takto vyplnenej zmenky úspešne domáhať akýchkoľvek práv (obdobne rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Obo 161/2007 zo dňa 06.05.2008).

5. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že aj keby nebola neplatná celá zmluva o úvere, právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť aj z toho dôvodu, že dohoda o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktorých obsah a ani konkrétne znenie nebolo so spotrebiteľom individuálne dohodnuté, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou a z toho dôvodu je neplatná. Hoci použitie zmenky ako uhradzovacieho ako aj zabezpečovacieho prostriedku v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi bolo zákonom zakázané až s účinnosťou od 1.1.2011, to neznamená, že v spotrebiteľských zmluvách uzavretých pred týmto dátumom nemožno zmluvné ustanovenia o použití zmenky vyhlásiť za neprijateľnú zmluvnú podmienku. V danom prípade považoval súd prvej inštancie dojednanie dohody o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka, pretože ide o podmienku, ktorá za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplataenia neprímerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojené s nesplnením záväzku. Takisto sa jedná o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l) Občianskeho zákonníka, nakoľko prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa (napr. v súvislosti s čl. I § 10, § 17 zákona č. 191/1950 Zb.). Na rozdiel od situácie, ktorú predvída ustanovenie čl. I § 10 zákona č. 191/1950 Zb. (vyplnenie zmenky v rozpore s tým, čo bolo dojednané) v danom prípade je celá dohoda o vyplňacom práve blankozmeniek neplatná, čo má taký istý právny dôsledok, ako keby nebolo dojednané vôbec nič. Za takýchto okolností vôbec nevzniklo pôvodnému remitentovi právo na vyplnenie blankozmenky, a teda blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť (čl. I § 14 ods. 1 zákona č. 191/1950 Zb.) na navrhovateľa. Vzhľadom k tomu, že pôvodného remitentovi nevzniklo právo zmenku prijať, ani právo zmenku vyplniť, nevzniklo mu z takejto zmenky ani právo na žiadne plnenie. Preto ani navrhovateľ, ktorý nadobudol rubopisom zmenku, na ktorej vyplnenie právo nevzniklo, a ktorá ani nemohla byť vôbec od dlžníka prijatá, sa nemôže na základe takejto zmenky s úspechom domáhať jej vyplatenia.

6. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd prvého stupňa mu svojim postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaný uplatnený nárok nepoprel, a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhli dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednávacou zásadou. On predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd prvého stupňa mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaný mohol na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania, preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu, pričom predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Podľa neho súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi žalovaným a remitentom irelevantný; jemu nie je známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

7. Žalovaný sa k odvolaniu žalobcu písomne nevyjadril

8. Žalobca dňa 22.12.2015 doručil súdu prvej inštancie podanie o čiastočnom späťvzati žaloby a to v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne, z pôvodne žalovaného úroku vo výške 0,25% denne, bez udania dôvodu a žiadal konanie v tejto časti zastaviť. Žalovaný sa na výzvu odvolacieho súdu písomne nevyjadril.

9. Občiansky súdny poriadok, ktorý aplikoval súd prvej inštancie, bol dňom 1. júla 2016 zrušený zákonom č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“). Súd prvej inštancie vydal rozsudok a žalobca zobral žalobu čiastočne späť ešte za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. Odvolací súd rozhodujúc už za účinnosti nového právneho predpisu postupoval v súlade s ustanovením § 470 ods. 1 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

10. Podľa § 370 ods. 1 Civilného sporového poriadku (CSP) ak je žaloba vzatá späť po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ale skôr, ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia.

11. Podľa § 370 ods. 2 CSP súd späťvzatie žaloby nepripustí, ak s tým protistrana z vážnych dôvodov nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a konanie zastaví.

12. Podľa § 370 ods. 3 CSP ak je žaloba vzatá späť sčasti, použijú sa ustanovenia predchádzajúcich odsekov primerane.

13. Z obsahu spisu je zrejmé, že písomným podaním doručeným súdu dňa 22. 12. 2015 žalobca vzal čiastočne žalobu na začatia konania späť a to v časti zmenkového úroku vo výške 0,19% denne, namiesto pôvodne uplatneného zmenkového úroku vo výške 0,25% denne. Žalobca vzal čiastočne späť žalobu na začatie konania potom, čo súd prvej inštancie rozhodol, ale jeho rozhodnutie ešte nenadobudlo právoplatnosť. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol rozsudkom 28.09.2015. Žalobcovi bol rozsudok súdu prvej inštancie doručený dňa 03.10.2015 a odvolanie voči rozsudku žalobca podal dňa 03.10.2015.

14. Odvolací súd rozhodujúc o čiastočnom späťvzati žaloby po rozhodnutí súdu prvej inštancie skôr ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, pri rešpektovaní práva žalobcu disponovať s podanou žalobou na začatie konania, čiastočné späťvzatie žaloby v zmysle citovaných zákonných ustanovení pripustil, rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu čiastočného späťvzatia zrušil a konanie v tejto časti zastavil po zistení, že nie sú dôvody pre nepripustenie späťvzatia žaloby podľa § 370 ods. 2 CSP.

15. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 1. júla 2016, ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“), viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), vo zvyšku prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 177 ods. 2 písm. c/, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní dospel k záveru, záver, že podľa § 387 ods. 1 CSP je daný dôvod na potvrdenie napadnutého rozsudku. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad. Na dôvažok odvolací súd dodáva nasledovné:

16. Predmetom tohto konania je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplatenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplatenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil. Žalobca sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu

upraveného Nariadením. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Aj v takom prípade však súd prvého stupňa vo všeobecnosti môže žalobcu vyzvať na doplnenie a mohol realizovať aj iné postupy v súlade s vnútroštátnym procesným predpisom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal súd k dispozícii iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by ani možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

17. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, účinný v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky dôkaznú povinnosť upravoval v ustanovení § 120, ktoré v odseku 1 tretej vete umožnilo súdu výnimočne vykonať aj iné než účastníkmi navrhnuté dôkazy, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zakone o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ustanovení § 2 písm. a) definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 citovaného zákona bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 tohto zákona bola fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv v praxi je poväčšine to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom žalobcu túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý žalovanému za účelom výkonu podnikania. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti sa v súdnom konaní odstraňujú spôsobom upraveným pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť bezpečne preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Dôkaznú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 120 ods. 1 prvej vety OSP si žalobca nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

18. Odvolací súd neprijal právny názor žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (ďalej len „Smernica“), síce používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmeniek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany

spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

19. V zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. (v znení účinnom do 22. 12. 2015), kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Z tohto zákonného ustanovenia vo všeobecnosti vyplýva, že dlžník - s uvedenou výnimkou - nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Ide o zjednodušené chápanie citovaného ustanovenia, ktoré sa pri spotrebiteľských vzťahoch musí vykladať v spojení s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“). Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ, ktorý vyslovil všeobecnú zásadu o špecifikách súdneho konania prebiehajúceho v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom; súdy musia zabezpečiť spotrebiteľom právnu ochranu podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený v ustanovení § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere, podľa ktorého bolo v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby zakázané splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciú zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

20. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na zmenu právnej úpravy zák. č. 151/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový uskutočnenú zákonom č. 438/2015 Z.z., ku ktorej však došlo až po rozhodnutí súdu prvej inštancie v tejto veci.

21. Podľa § 17 ods. 1 zák. č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (v znení účinnom od 23.12.2015) kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, možno majiteľovi robiť námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom vždy.

22. Podľa § 17 ods. 2 zák. č. 191/1950 Sb. zákon zmenkový a šekový (v znení účinnom od 23.12.2015) v konaní, v ktorom sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky sa z úradnej povinnosti prihliadne na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

23. Uvedenou právnou úpravou bolo s účinnosťou od 23.12.2015 novelizované ust. § 17, ktoré umožňuje majiteľovi robiť námietky, ak je žalovaný zo zmenky ten, koho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou, pričom ods. 2 ukladá súdu povinnosť z úradnej povinnosti prihliadnuť na skutočnosti odôvodňujúce námietky podľa odseku 1, ktoré by ten, kto je žalovaný zo zmenky mohol uplatniť, v prípade ak jeho zaviazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou. Vzhľadom k tejto zmene právnej úpravy sa súd musí prednostne zaoberať v konaní, v ktorom

sa uplatňuje alebo vymáha nárok zo zmenky tým, či viazanosť zo zmenky vznikla v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou.

24. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky mal ex offa skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti nie je úplne v súlade s právom EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa na základe Smernice 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.01.2011.

25. Odvolací súd tiež konštatuje, že pokiaľ ide o dohodu o vyplňovacom práve zmenky, táto bola upravená v článku 14 všeobecných obchodných podmienok a umožňovala vystaviť povinnému zmenku, v ktorej nie je vyplnená zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy, pričom zmenkovú sumu vyplní veriteľ v rozsahu všetkých jeho peňažných nárokov voči dlžníkovi, ktoré podľa uváženia veriteľa vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Takéto zmluvné dojednanie o vyplnení zmenky za stavu, že ide o spotrebiteľský vzťah a ktoré zmluvné dojednanie mení vzťah medzi účastníkmi zo zmluvného dojednania na vzťah zo zmenky, ktorý nie je zásadne kauzálny a neposkytuje žiadnu ochranu spotrebiteľovi, musí súd vyhodnotiť ako neprijateľné a tým neplatné v súlade s § 53 ods. 5 OZ, resp. ako neplatné dojednanie v zmysle § 52 ods. 2 OZ. Okrem toho uzatvorením takej dohody o vyplnení zmenky veriteľ dostáva do rúk oprávnenie rozhodnúť o tom, že ním požadované plnenie je v súlade so zmluvou, čo je rozporné i s ust. § 53 ods. 4 písm. o/ OZ. Navyše, z uzatvorenej dohody žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovaného ako spotrebiteľa nevyplývajú, pričom neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, bolo tak žalovanému zhoršené jej zmluvné postavenie. V tejto súvislosti je právne významné aj ust. § 54 ods. 1, 2 OZ, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, preto odporuje ust. § 54 ods. 1, 2 OZ a na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

26. V neposlednom rade odvolací súd odkazuje i na spoločné stanovisko prijaté občiansko-právnym kolégiom a obchodnoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu SR dňa 20.10.2015 k postupu súdov nižšieho stupňa vo veciach návrhov s uplatneným právom zo zmenky vo vzťahu k ochrane spotrebiteľa, z ktorého odvolací súd vychádzal i pri posudzovaní predmetnej veci. Podľa tohto stanoviska, ak žalobca ako dôkaz osvedčenia uplatneného nároku doloží zmenku, platí bez ohľadu na povahu procesného nástroja, ktorý použil, že I. pokiaľ z akýchkoľvek okolností v prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offa povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ; II. pokiaľ súd nezhliadne žiadnu nekalosť či neprípustnosť predloženej žaloby, pristúpi k prieskumu uplatneného nároku v rozmedzí prípadne vznesených námietok, zohľadňujúc ich rozsah a povahu pri rešpektovaní povinnosti posúdiť prípadnú absolútnu neplatnosť úkonu, ak to z vykonaného dokazovania vyplynie. Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená. Aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený zmluvný úrok ako nárok uplatnený v rozpore s dobrými mravmi, ak výška uplatneného nároku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje.

27. V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný a v zásade by mu vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1, § 255 § 262 ods. 1 CSP). Pretože mu v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli, odvolací súd mu trovy odvolacieho konania nepriznal.

28. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).